

כִּי תֵצֵא

בעלון זה נעסוק בתוכן שיעור מס' 765 במדרשת "ברינה יקצור", מיסודו של מו"ר הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל השיעור נמסר ברמת השרון ברחוב הקוצר 2, בכל יום ב' בשעה 19:00. השיעור מועבר גם בזום, מספר הפגישה: 977999777, סיסמת בניסה: 777.

עלון מס' 637 שנה י"ג זכות העלון לע"ג מוהר"ר רבנו יוסף חיים זצ"ל - י"ג אלול ד' אלול תשפ"ג

כִּי תֵצֵא - תוכן ענייני הפרשה

999 תפ"ג

- א. דין הרוצה לקחת שבויית מלחמה לאשה (כא, י-יד).
- ב. דיני הירושה והבכורה, דין בן סורר ומורה (כא, טו-כא).
- ג. הרוגי בית דין - נתלים, ומצות הקבורה בכבוד בו ביום.
- ד. מצות השבת אֶבְדָּה ועזרה במשא לאיש ולבהמתו (כב, ד).
- ה. איסור לא ילבש גבר שמלת אשה, ולהיפך (כב, ה).
- ו. מצות שלוח הקן ומצות מעקה - הסרת סכנה (כב, ח).
- ז. איסור כלאי הכרם וכלאי זרעים, איסור עבודה בשני מיני בעלי חיים יחד, וכלאי בגדים - שעטנז (כב, ט-יא).
- ח. מצות הטלת חוטי ציצית בכנפות הבגד המרובע (כב, יב).
- ט. מצות קדושין, ודיני המוציא שם רע על כלתו (כב, יג-כב).
- י. דיני זנות באשת איש ופנויה.
- יא. ציווי לא להעניש האנוס במעשיו (כב, כו-כוז).
- יב. אנשים האסורים להתחתן עם קהל ישראל (כג, ב-ט).
- יג. איסור לתעב גר אדומי (קרוי) ומצרי (הכרת הטוב) בדור ג'.
- יד. הלכות נקיון וטהרה, בכך השכינה שורה בישראל (כג, יט-ו).
- טו. איסור הסגרת עבד שברח לארץ ישראל, ואיסור הונאתו.
- טז. איסור זנות, ואיסור הקרבת חילופי כלב, ואתנן (כג, יח-יט).
- יז. איסור (על הלווה) לתת ריבית, ואיסור (על המלווה) קבלת ריבית מיהודי (כג, כ-כא).
- יח. החיוב לקיים נדרים, מוֹצֵא שְׁפָתַיךָ תִּשְׁמַר-בל תאחר (כג, כב-כד).
- יט. זכויות ואיסורי הפועל בעבודתו בשדה ובכרם (כג, כה-כו).
- כ. מצוה שלא יגרש אשתו אלא בגט. ולא יחזיר גרושתו לאחר שנישאה לְאַחַר, ומצוה לשמח אשתו בשנה ראשונה.
- כא. האיסור לקחת כמשכון - חפץ המשמש להכנת אוכל נפש.
- כב. דין גונב נפש (כד, ז).
- כג. אזהרה שלא לתלוש סימני צרעת (כד, ח-ט).
- כד. מצוה לזכור מעשה מרים - איסור לשון הרע.
- כה. דיני משכון בהלוואה, ומצות השבתו בעת הצורך (כד, י-יג).
- כו. איסור הלנת שכר שכיר (כד, יד-טו).
- כז. איסור קבלת עדות קרובים בב"ד, ואיסור הטיית משפט.
- כח. דיני שכחה בשדה ובכרם - לעניים, וכן פְּרֵט ועוללות.
- כט. דיני מלקות, ואיסור הכאת יהודי - לא יוסיף (כה, א-ג).
- ל. איסור חסימת שור בדישו (כה, יט-כב).
- לא. דיני יבום וחליצה (כה, ה-י).
- לב. (סכנה במריבה) מצות הצלת הנדרף, ותשלומי בושת.
- לג. איסור עוול במסחר - רמאות במשקל ובמידה (כה, יג-יז).
- לד. זכירת מעשה עמלק, ומצות מחייתו (כה, יז).

פּוֹתַחַת פְּרִשָּׁה (כא, י): "כִּי תֵצֵא לְמִלְחָמָה עַל אִיבֶיךָ וַנִּתְּנוּ ה' אֱלֹהֶיךָ בְּיָדְךָ וְשָׁבִיתָ שְׁבִי". לא דברה התורה אלא במלחמת היצר שיש לאדם מידי יום ביומו.

חז"ל (קידושין) אמרו: "אמר ר' יצחק, יצרו של אדם מתחדש עליו בכל יום. ואמר ר' שמעון בן לוי, יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ומבקש המיתו, ואלמלא הקב"ה עוזרו, אין יכול לו, שנאמר, אלקים לא יעזבנו בידו". וכמו כן אמרו חז"ל (שבת ק"ד): "הבא לטהר, מסייעין אותו".

ה"אור החיים" הקדוש מבאר מספר דקדוקים בפסוק זה, לא נאמר "כי תלחם באויבך", אלא "כי תֵצֵא לְמִלְחָמָה עַל אִיבֶיךָ", מה שמוטל על האדם זה רק לצאת למלחמה, לא להילחם אלא רק לצאת לקרב, ברגע שהאדם יוצא למלחמה הקב"ה כבר משלים ומסיים את שאר המלאכה, וזהו שאמרו רבותינו (מנחות כט:): **הבא להיטהר מסייעין אותו מן השמים, עוזרים ותומכים בו בכל העניינים.**

זהו היסוד הגדול שמגלה לנו התורה הקדושה בפרשה זו, "כי תֵצֵא לְמִלְחָמָה" - לא דברה תורה אלא כנגד יצר הרע (קידושין כא: הובא ברש"י) מה שמוטל על האדם זה רק לצאת ולהילחם ביצרו הרע, וברגע שיוצא למלחמה - "וַנִּתְּנוּ ה' אֱלֹהֶיךָ בְּיָדְךָ" - הקב"ה נותן לאדם כוחות ומנצח בשבילו את היצר הרע. האדם הוא לא הלוחם, הוא רק יוצא למלחמה, ואת השאר הקב"ה מסדר.

ורבנו יוסף חיים זצוק"ל בספרו "עוד יוסף ח"י" מביא לפסוק זה עצה נפלאה למלחמת היצר הרע המזוהה בפסוק זה באמצעות משל נאה: מעשה היה בחוזה בכוכבים שהיה מקורב עד מאוד למלך. באחד הימים לפתע, סר חנו בעיני המלך, והוא החליט להציאו להורג... אך מכיוון, שאין המלך יכול להרוג אדם סתם הוא קרא לו ואמר לו: "עליך לומר לי מתי תמות, ואם תטעה אהרוג אותך"...

הבין החוזה בכוכבים שהמלך טומן לו פח, שכן אם יאמר לו: בעוד עשרים שנה, יהרוג אותו המלך מיד, ברצותו להוכיח לו שהוא טועה, וכך בכל תשובה שיענה לו, ימצא המלך דרך להרוג אותו. הרהר מעט ואז השיב למלך: "אדוני המלך, רואה אני בכוכבים שעתיד אני למות שלושה ימים לפניך"...

כששמע המלך כך, מיד חשש לגעת בו לרעה, שמא יקרב את מותו שלו... ולא זו בלבד, אלא שמאותו יום ואילך הוא הצמיד לחוזה בכוכבים שלו שומרי ראש שישמרו את צעדיו, וכן רופאים שיבדקו את בריאותו... הקשר שקשר בינו לבין המלך - הציל את חייו.

התורה מייצעת ליהודי - ממשך ה"בן איש חי" - שיקח את יצרו הרע וישעבד אותו לעבודת הבורא ולצרכים שלו. אין צורך להילחם נגדו באופן חזיתי, אלא מוטב לו לאדם לנהוג בחכמה, ללמד מדרכיו ולשבות את שביו, כך שכל הכלים של היצר הרע, משועבדים יהיו לעבודת הבורא...

כאשר אומר לך יצרך: "אל תקנה אתרוג מהודר, הוא יקר... חבל על הכסף", עליך לענות לו: נכון, אבל גם גלידה עולה כסף... כשהוא לוחש לך: אתה עייף ואינך יכול לקום לתפילה או ללכת לשיעור תורה", החזר לו: "אמת הדבר, אולם אני כה עייף עד שאינני מסוגל לחטוא"... וכן על זה הדרך. באותם כלים בהם הוא מנסה לשבש את עבודתך הרוחנית, כך עליך להשתמש נגדו עצמו, ועל ידי שתקשר את עצמך אליו, קשה יהיה לו להצליח להכניע אותך.

"בְּיוֹמוֹ תִתֵּן שְׁכָרְךָ" (כד, טו) - סיפור

סיפור רבי חיים זי"צ'יק זצ"ל: פעם ראו את ה'חפץ חיים' בערב שבת סמוך לחשיכה, מסתובב באחת הסמטאות והיה הדבר תמוה. לאחר מכן נודע, כי אחד מפועלי הדפוס שעבד בערב שבת בהדפסת ספרו של ה'חפץ חיים', נשמט מתחת ידו בעת תשלום השכר, וכדי לא לעבור על עשה של "בְּיוֹמוֹ תִתֵּן שְׁכָרְךָ" ועל לאו של "לֹא תִלִּין פְּעֻלַת שְׁכִיר", חקר אצל הפועלים על מקום מגוריו ונחפז לביתו עד זמן הדלקת נרות כדי לפרוע לו חובו.

“פִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה חֲדָשָׁה לֹא יֵצֵא בַצֶּבֶא וְלֹא יַעֲבֹר עָלָיו לְכָל דִּבָּר, נָקִי יִהְיֶה לְבֵיתוֹ שָׁנָה אַחַת וְשִׁמַּח אֶת אִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר לָקַח”
(כד, ה) - למען יטב לך והארכת ימים - סיפור

במדרש נחומא (פרשת האזינו ט' ח) הובא מעשה באדם אחד שהיה עשיר גדול, והיתה לו בת אחת יפת תואר מאוד, נאה וחסודה וכבר נישאה ג' פעמים לג' אנשים, ובכל לילה ראשון של נישואיה מצאה שמת בעלה. אמרה האשה העלובה: 'לא ימותו עוד בני אדם עלי, אשב אלמנה ועגונה עד שיראה המקום וירחם'. ואכן ישבה ימים רבים כעגונה.

לאותו עשיר היה אח עני מאוד במדינה אחרת, והיו לו עשרה בנים, ובכל יום ויום היו ובנו הגדול הולכים ליער לכרות עצים על מנת למכרם בעיר, ומזה היו מתפרנסים. פעם אחת לא הצליחו למכור העצים, ולא היו להם מעות לקנות לחם. למחרת הלכו האב והבן ליער, ונחלש האב מחוסר מזון, וכשראה הבן שאביו נחלש, זלגו עיניו דמעות על רוע מצבם ועונייהם הגדול. ונשא עיניו למרום והתפלל לה' שישלח להם ישועה במהרה. עלה ברעיונו ללכת לדודו העשיר ולהתחנן שיעזור להם. הבן נטל רשות מאביו ואמו ויצא לדרך.

כשהגיע לבית דודו שמחו אתו כל בני הבית, ושאלו לו על אביו ואמו ועל הבנים, וישב עמם ז' ימים. אחר ז' ימים בא הבחור לדודו ואמר לו: דודי, שאלה אחת אני שואל ממך. אמר לו דודו: אמור, בני, מה שתצא. אמר לדודו: הישבע לי שתעשה את שאלתי, ונשבע לו דודו, פתח הבחור ואמר: זאת השאלה שאני שואל ממך, שתתן לי את בתך לאשה. כששמע זאת דודו התחיל לבכות תמרורים, ואמר לו: איני יכול לתת לך את בתי לאשה, כי בעוונותיי נישאה היא כבר ג' פעמים לג' אנשים, ובלילה הראשון לנישואיה מצאה למחרת את בעלה מת. ובכך החליטה בתי לישוב אלמנה וכעגונה כדי שלא ימותו עוד בני אדם עליה. אם על עסקי ממון אתה קופץ עליה, אל תשאנה, ואני אתן לך הרבה כסף וזהב, כי אתה בחור חכם ונאה. שמע לעצתי ואל תסכן את עצמך. השיב לו הבחור: כבר נשבעת לעשות את שאלתי ובקשתי. כשראה דודו שאינו יכול לדחותו, הלך אל בתו וסיפר לה את הדברים.

לכששמעה זאת בתו, בכתה וצעקה במר נפשה, ונשאה עיניה למרום, ואמרה: ריבון העולמים: תהי ידך בי, ואל ימותו כל אלו עליי. מה עשה הבחור, קידש את בת דודו, ועשה משתה וזימן את כל זקני העיר להשתתף בשמחת נישואיו, ועשה כילה (מקום ישיבת החתן בחופה) וישב בתוכה.

בעת ההיא נזדמן לו אליהו הנביא מחופש בדמות זקן, ואמר לו שרוצה לדבר עמו ביחידות. והחל אליהו הנביא לומר לחתן: בני, איעצך עצה נכונה ואל תט מעצתי... כשתשב לסעוד יבוא אליך איש עני לבוש בגדים שחורים וקרועים, יחף ויגע, עני שאין כמוהו בעולם ושערו כמסמרים, וכשתראהו - תקום ממושבך והושיבהו אצלך, והאכילהו והשקהו, ושמם לפניו בכל כוחך וכבדהו, ואל תפל דבר מכל אשר דיברתי לך, ותישאר לשלום, ואני אלך לדרכי. הלך לו הזקן ושב החתן למקומו. כשישבו כולם לאכול, בא אותו עני, וכשראה אותו החתן, מיד עמד במקומו ועשה לו כל מה שאמר לו הזקן.

לאחר המשתה קרא העני לחתן, הביא אותו לחדר ואמר לו: בני, אני מלאך המוות, ובאתי כאן כדי לקחת את נפשך. התחנן לו החתן: המתן לי שנה אחת או חצי שנה. אמר לו מלאך המוות: לא אמתין לא שנה ולא חצי שנה. שוב התחנן החתן: אם כן תמתין לי שלוש יום או עד שיעברו שבעת ימי המשתה. אמר לו מלאך המוות: לא אמתין אפילו יום אחד, כי כבר הגיע זמנך למות. ביקש החתן: המתן לי עד שאקח רשות מאשתי. אמר לו מלאך המוות: לדבר הזה אשא פניך, לך ושוב מהרה.

“פִּי ה' אֱלֹקֶיךָ מִתְהַלֵּךְ בְּקֶרֶב מִחַנְךָ לְהַצִּילְךָ”
(כג, טו) - ה' צילך על ימינך - סיפור מדהים

לפני כ-7 שנים (כ"ב אב תשע"ו), היינו עדים כולנו לטרגדיה הנוראה בה קרס גשר הולכי רגל המחבר בין הערים בני ברק וגבעת שמואל.

היה זה בשעת דמדומי חמה, משאית הנושאת על גבה זרוע מנוף שלא היה מקופל נכנסה בגשר הולכי רגל וגרמה לקריסתו. רק בכדי להבין את גודל הנס, עלינו לזכור כי המאורע התרחש בשעה העמוסה ביותר בכביש גהה.

שעות אחר הצהריים, בהם נוסעים מאות רכבים באיזור זה, ובפרט שעל גשר זה עוברים עשרות בני אדם מידי שעה, העושים את דרכם מבני ברק לגבעת שמואל ובחזרה, ובניסים גדולים ובהשגחת ה', הגשר היה ריק מבני אדם באותו רגע, רק לאחר שכמה שניות לפני זה, עוד עברו בו כמויות גדולות של הולכי רגל, כך שמלבד נהג המשאית שנפטר, לא היו עוד אבדות בגוף ובנפש ברוך ה' על ניסיו הגלויים. אלא שבימים אלו, מתפרסם סיפור מרתק ונפלא המספר נער חרדי מהעיר בני ברק הממחיש לנו את גודל השגחת ה' על כל ברואיו, וכי כל מה שהוא עושה הכל לטובה: "היה זה ביום שני בשעות הצהריים המאוחרות. חזרנו עם כל בני המשפחה - ההורים, הילדים ואף הנכדים מטיול בארץ בימי חופשת בין הזמנים, ועשינו את דרכנו בחזרה אל ביתנו אשר בשכונת 'רמת אלחנן' שבבני ברק. האוטובוס הוריד אותנו בתחנת הגשר של גבעת שמואל, ומשם התחלנו לעשות את דרכנו לעבר הגשר, על מנת לעלות עליו ולהגיע לצד השני, אל ביתנו שבעיר בני ברק. מכיוון שהיינו קבוצה גדולה של כל בני המשפחה המורחבת ב"ה, מטבעם של דברים, כל אחד הלך בקצב שלו, כך שיצא שהתפצלנו לשתי קבוצות - קבוצה אחת של כמה מהנכדים עשתה את דרכה עם אחי הגדול והחלה לעבור את הגשר, בעוד שהקבוצה השנייה בה היתה אמי עם שאר אחי הקטנים ועוד כמה נכדים, הלכו לאט יותר, בקצב עדין ואיטי.

והנה, אחי הגדול עלה ראשון עם כמה נכדים אל הגשר, בעוד אמי היתה עדין סמוך לתחנת האוטובוס, והחלה זה עתה לעלות במדרגות הגשר עם שאר הקטנטנים. לפתע, אחד הנכדים שהיה בקבוצה של אמי מעד ונפל במעלה מדרגות הגשר. אמי עצרה את כולם, והכל ניגשו להרים את הנכד הכואב ולהרגיע את רוחו. הם ניגשו לטפל בו במשך כמה שניות ותוך כדי שהם נמצאים במדרגות הגשר נשמע קול רעש גדול וזעזוע אדיר שטלטל את כל הגשר. משאית נכנסה בגשר הולכי הרגל ומוטטה אותו - ואם תשאלו איזה צד קרס?... הרי זה היה חציו של הגשר הסמוך לגבעת שמואל, בו היתה נמצאת הקבוצה של אמי עם שאר הנכדים. ניסי ניסים... אילולי הנכד הקטן היה מועד ובוכה, אלא היו הם עולים כרגיל על הגשר, ודאי ובודאי שהיה זה נגמר באסון משפחתי איום ונורא!... אמי שראתה את הגשר קורס מטרים בודדים ממנה, נכנסה לפחד והתקשרה בבהלה אל אחי הגדול: "מה קורה? אתה בסדר? עברת את הגשר?...? אחי מודיע לה כי ברגע שסיים לחצות את הגשר עם שאר הקטנים, הרגיש הוא את הגשר רועד וראה את הגשר קורס מטה, אך ב"ה הם עברו זאת בשלום.

גם הצער והסבל הינם חסד ורחמים גמורים! וכבר כתב ה'אבן עזרא' (ד"ה 'לא תשימו קרחה'): "אחר שתדעו שאתם בנים לה', והוא אוהב אתכם יותר מאהבת אב לבן, לכן אל תתגודדו על כל מה שיעשה, כי כל אשר יעשה לכם לטוב הוא. ואם לא תבינוהו כמו שלא יבינו הבנים הקטנים את מעשה אביהם רק יסמכו עליו - כן אתם תסמכו על ה', וזהו שאמר "פי עם קדוש אִתָּה לְה' אֱלֹקֶיךָ", שבכם בחר ה' להיות לו לעם, לכן תאמינו בו בכל לב ונפש כי הכל בחשבון ממעל לטובתכם ולהנאתכם. והכל בהשגחה פרטית.

יחידו. 'מכרתי' לו סיפור על פפלומא. אתן לך את כל הפרטים ואתה תרחיב קצת, והרווחים יהיו נאים ביותר... אבל אל תשכח חצי-חצי!"

נכנס הקבצן השני, וגם הוא מתקבל בסבר פנים יפות. "שלום שלום!" "כן, במה העניין?" "אני צריך עזרה."

"היכן אתה גר?" "אתה לא מכיר את המקום הזה?" "מי אמר לך שאני לא מכיר? אני עשיר גדול, מסתובב בעולם..."

"פפלומא, עוזר לך משהו?" "אם אני מכיר את פפלומא..." אמור לי, אולי אתה מכיר את הבן שלי שגר בפפלומא?" "מי זה יעקב משה? ר' יעקב משה זה הבן שלך?!" מה אתה מדבר! קצת גבוה, שמנמן, ג'נגי עם צלקת על המצח?

המתמיד הזה הוא הבן שלך? החתן של הרב?..." "מה אמרת? החתן של הרב?..." ובכן, לפני שנה בערך הגיע לפפלומא בחור אחד, קצת גבוה, קצת שמנמן, ג'נגי, ותוך ימים אחדים נודע בכל העיר כעילוי גדול ומתמיד עצום. לרב העיר יש בת אחת. לקח אותו לחתן והבטיח לו שאחרי המאה ועשרים שלו - הוא יהיה הרב במקומו. העשיר התרגש מאוד.

"עשה לי טובה", אמר לקבצן, "אני רוצה שכולם ידעו על הצלחת בני אהובי. אעשה מסיבה גדולה בהשתתפות כל אנשי העיר, ואתה תספר לכולם את הידוע לך עליו. כמובן אשלם על כך בעין יפה."

שכרו אולם, ובמשך שבעה ימים ושבעה לילות חגג עם כל מכריו ואוהביו, כאשר המחותן הראשי היה הקבצן. באו אנשים, והוא סיפר את הסיפור מההתחלה, וכמובן הוסיף עוד כמה פרטים... אחרי שבוע שילם לו העשיר חמישים אלף דולר. חצי מהסכום נתן לקבצן הראשון, ושניהם נעלמו.

ואז הגיע יעקב משה בעצמו. לבוש במכנסיים קצרים וגופייה, ובלי כיפה על הראש. אומר לו אביו: "מה זה?..." "אבא, זה אני, יעקב משה..." "אני רואה שזה אתה, אבל היכן הכיפה?" "אה, הכיפה? היא נפלה לי בדרך..."

"בדרך לפפלומא..." "פפה-ווי?" "אתה לא היית בפפלומא?" "אבא, אני לא יודע מה זה הדבר הזה. מאיפה הבאת אותו?" "אם כן, היכן היית?" "בכלא!" "למה?" "כי גנבתי."

"גנבת? ומה המכות שיש לך על הרגליים?" "אלו מכות שחטפתי בכלא." העשיר לא ידע היכן לשים את עצמו. שבוע שלם הוא מספר לכולם שבנו חתן של רב העיר פפלומא, וכעת התברר שישב בכלא. איזה בזיונות!...

אומרת הגמרא (ברכות ו:): "הַיְתֵּן תְּפִילִין דְּמַרְיָא עֲלֵמָא, מִה כְּתִיב בְּהוֹ" - הקב"ה גם כן מניח תפילין. מה כתוב בתפילין שלו? אָמַר לֵיה: "וּמִי כְּעֵמֶךָ יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בְּאָרֶץ." בתפילין שלנו כתוב: "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד", ובתפילין של הקב"ה כתוב: "וּמִי כְּעֵמֶךָ יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בְּאָרֶץ."

לכן, "בשעה שאדם מצטער, שכינה מה לשון אומרת? קלני מראשי, קלני מזרועי" (סנהדרין מו.).

"ראשי" ו"זרועי" אלו התפילין שמניחים על הראש ועל הזרוע. אומר הקב"ה: זה שאתה סובל - מגיע לך, עשית שטויות. אבל מה עם התפילין שלי? הרי אני מספר לכולם: "וּמִי כְּעֵמֶךָ יִשְׂרָאֵל", הילדים שלי הם צדיקים גדולים, החתנים של הרב דפפלומא... הנה כעת מגיעים ימי הדין - ראש השנה, יום הכיפורים, ומה אני אספר לכולם? מה אעשה, כביכול, עם הבזיונות הללו?!

על זה היה אומר רבי זושא: ריבונו של עולם, כתוב את כולנו לחיים טובים ולשלום בספרם של צדיקים גמורים, כדי שלא תהיינה שאלות על התפילין שלך!... על כך מתפללים אנו בסליחות: "עשה למען פארך" - ריבונו של עולם, למען הפאר שלך, התפילין שלך, כתוב אותנו לחיים טובים ולשלום. זה ברור: בימים אלו, ימי הדין, באים אנו לפני המלך, אולם גם השטן בא, והוא רוצה להציג לפניו את כל המעשים הלא טובים שלנו. ומה יהיה? האם המלך - מלכו של עולם - יצטרך להתבייש מאיתנו? הלא הוא כל הזמן מתפאר - "וּמִי כְּעֵמֶךָ יִשְׂרָאֵל", "יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְּפָאֵר".

מה יהיה עם זה? מוכרחים אפוא להתכונן כראוי ולתקן את המעשים, שלא יהיו בזיונות... [דורש טוב - אלול ראש השנה]

הלך החתן לחדר הכלה, וראה שהיא יושבת יחידה, בוכה ומתפללת להקב"ה. שאלה הכלה: למה באת אליי? אמר לה החתן: ליטול רשות ממך, כי עתה בא עתי ללכת בדרך כל הארץ, כי מלאך המוות בא והגיד לי שבא לקחת את נפשי. אמרה לו הכלה: אל תלך, שב כאן ואני אלוך ואדבר עמו.

הלכה הכלה, מצאה את מלאך המוות ושאלה אותו: אתה מלאך המוות שבאת לקחת נפש בעלי? אמר לה: הן, אני מלאך המוות. אמרה לו: בעלי לא ימות עתה, שהרי כתוב בתורה (דברים כד, ה): "כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה חֲדָשָׁה לֹא יֵצֵא בְּצֵבָא וְלֹא יַעֲבֹר עָלָיו לְכָל דָּבָר, נָקִי יְהִיָּה לְבֵיתוֹ שָׁנָה אַחַת וְשִׁמַּח אֶת אִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר לָקַח", והקב"ה אמת ותורתו אמת, ואם תקח את נפשו - תעשה התורה פלסתר. אם תקבל את דברי מוטב, ואם לאו - תבוא עמי לבית דין הגדול.

מיד גער הקב"ה במלאך המוות והלך לו מלאך המוות. בלילה היו החתן והכלה שמחים, ואבי הכלה ואמה בוכים בחדרם, וכשהגיע חצי הלילה קמו אבי הכלה ואמה להכין קבר לחתנם קודם שיעלה עמוד השחר, וכשקמו שמעו את החתן והכלה משחקין ושמחים יחד. נכנסו לחדר לראות הדבר, ראו ושמחו והודיעו הדבר לקהל, ונתנו שבח והודיה להקב"ה שהוא נוצר ושומר על הבוטחים בו.

[אוצר פלאות התורה]

עשה למען פארך - לחודש אלול

מספרים שהיה פעם יהודי עשיר גדול, ולו בן יחיד. היה הילד מפונק ורע מעללים. הרבה נחת לא ראו ממנו הוריו. הביאו מחנכים, פדגוגים מומחים, דיברו עימו וניסו לשכנעו לחדול ממעשיו הנלוזים - אך מאומה לא הועיל. ככל שהילד גדל המצב רק נעשה גרוע יותר.

יום אחד אביו כבר לא היה יכול לסבול אותו. נתן לו שתי סטירות, והבחור תפס את הרגליים וברח מהבית.

בתחילה אמר האבא: "לא נורא, תוך זמן קצר הוא יהיה רעב ואז יחזור", אבל חלף יום, חלפו יומיים, גם שבוע ושבועיים - והנער איננו.

שכר האב בלשים וחוקרים, ואלה עשו כמיטב יכולתם לחפש את הנער האבוד, אך העלו חרס בידם. נראה היה כאילו בלעה אותו האדמה. דבר אחד נשאר לו: כיוון שהיה עשיר גדול, ומכל העולם באו לבקש אצלו כספים - זה בא לאסוף כסף עבור ישיבה וזה עבור מוסד חינוכי לבנות, זה עבור קרוב משפחה שחלה וזה להכנסת כלה - כל אחד שבא אליו, היה מתעניין אצלו: "אולי שמעת משהו על בני?..."

חלפה שנה מאז נעלם הבן. יום אחד מגיע יהודי ונכנס אל העשיר. "שלום עליכם, איך אפשר לעזור לך?..." "יש לי ברוך ה' חמישה עשר ילדים, ולאחרונה התחלתי לחתן אותם. אני צריך עזרה, אם אפשר". "איך בעיה", אמר העשיר, "אעזור לך בשמחה". והוא ממשיך ושואל, כדרכו: "שמעת משהו על הבן שלי? לבן שלי קוראים יעקב משה. הוא גבוה, קצת שמנמן וג'נגי. יש לו צלקת קטנה על המצח. בערך לפני שנה הוא נעלם מהבית" - מה אתה מדבר? יעקב משה זה הבן שלך?!" "אתה מכיר אותו?" "בטח מכיר. איזה למדן! לילה כיום יאיר. כל הלמדנים של העיר עומדים בתור לדבר איתו קצת בלימוד. מה אתה מדבר, זה הבן שלך?!"

"אתה בטוח שזה הבן שלי? אתה בטוח?!" נו, יעקב משה, קצת שמנמן, קצת גבוה, עם צלקת ושיער ג'נגי? ודאי! אין לך מושג איזו נחת יש לך! "תודה רבה לך, בשורה טובה מאוד בישרת לי!" נתן לו עשרת אלפים דולר ושלח אותו לדרכו. הלה יצא החוצה ופגש בחוץ חבר שלו, קבצן כמוהו. אמר לו החבר: "אנא ממך, מחר חג, אין לי פרוטה לפרוטה. תן עצה, שייכנס משהו לחג".

אמר לו: "שמע, אתן לך עצה, אבל בתנאי שתתחלק עימי חצי-חצי בהכנסות!" "איך בעיה, רק אמור לי מה העצה". "תראה", אמר הקבצן, "העשיר הזה מסכן, איבד את בנו

בא לידי ביטוי בספרו רב האיכות והכמות ספר שאלות ותשובות 'רב פעלים'.

הגאון רבי יחזקאל רחמים זצ"ל, בעל מחבר הספר 'עצי היער', סח לתלמידיו שכאשר הופיע בדפוס הספר 'בן איש חי', ועיין בו, נתקשה בעניין מסויים. מיד עלה לביתו של המחבר, ופרש בפניו את שאלתו. רבי יוסף חיים, נענה ואמר לו: "דע לך כי כל פסקי בספרי זה, הם סולת נקיה, ומן השמים סייעוני בכך". "ואיך יתכן" - שאלו רבי יחזקאל, "שבפרשה פלונית בדין פלוני, פסק רבנו היפך דעתם של ארבעה פוסקים ידועים"? "ידעתי בני ידעתי" - השיבו רבי יוסף חיים, אך ממשמעותם של שלשים פוסקים אחרים במקומות שונים, למדתי שהם פוסקים כן. ותוך כדי דיבור החל למנות את הפוסקים ודבריהם בקודש. וכשסיים, פנה אל רבי יחזקאל ואמר לו: "הן עתה נוכחתי לידע כי ישנם עוד כמה פוסקים הסבורים כן, ברצונך לשמוע"? "לא! לא! די!" משך רבי יחזקאל בכתפיו לאות שלילה...

את ספריו שערך וחיבר, קרא בשמותיו של בניהו בן יהודע. לאחר שבביקורו על קברו של בניהו בן יהודע שבגליל העליון, חש רבי יוסף חיים בהארה מיוחדת של קדושה נפלאה, ובו במקום נפתחו בפניו מעיינות החכמה, ונתגלו לו מן השמים רזים וסודות שמעולם לא ידעם. מכיוון שהבין כי שורש נשמתו היא מנשמתו של אותו הצדיק, החליט בו במקום לקרוא לכל ספריו, על שמותיו של בניהו בן יהודע. רבנו יוסף חיים כתב למעלה מ-100 חיבורים אך רק 53 מהם יצאו לאור. רבנו כתב גם כ-200 פיוטים, המפורסם שבהם הוא ללא ספק "ואמרתם כה לחי" שנכתב כשהיה בקבר רבי שמעון בר יוחאי. בשנת ה'תרס"ח נסע חכם יוסף חיים לכפר כפיל שבעיראק, להשתטח על קבר יחזקאל הנביא, ושם חיבר את ספרו "מראות יחזקאל". כעבור יותר משנה יצא שוב לקברו של יחזקאל הנביא אך לא הגיע למחוז חפצו, בדרכו ליד הכפר גץ תקפה אותו מחלה, וביום י"ג באלול ה'תרס"ט, עלה בסערה השמימה. זיע"א.

בראשית דברינו נאמר שקצרה היריעה לכתוב על רבנו יוסף חיים זצ"ל - ריש גלותא.

חכם יוסף חיים נולד בבגדאד שבעיראק בכ"ז באב ה'תקצ"ה, לחכם אליהו בן רבי משה חיים, רבה הראשי של בגדאד. דודו היה חכם עבדאללה בן משה חיים.

יבולו הספרותי המבורך של 'ריש גלותא דבבל', כפי שרבים מגדולי ישראל נהגו לכנותו, רבנו יוסף חיים מבבל זיע"א. גדולי ישראל, מן המזרח ומן המערב דברו בפליאה על גאונותו בכל מכמני התורה. עד שהעיד בגודלו הגאון המקובל האלוקי רבי יהודה פתייה זצ"ל: ראויה היתה נשמתו של רבי יוסף חיים, לרדת לעולם בימים קדומים. אלא שריחמו עלינו מן השמים, ונשלח בזמנינו, כדי שישקה תבל ויושבי בה ממי באר תורתו.

על גדולתו סיפר חכם יחזקאל משה הלוי, ראש הדיינים בבגדאד: "אם יאמר לי רבי יוסף חיים על ימין שהוא שמאל, ועל שמאל שהוא ימין, לא אהרהר אחר דבריו..."

ואמר הרב דוד חי הכהן: "היהודים בבגדאד שהכירו את הבן איש חי העריצו אותו מאוד. הם ראו בו לא רק גדול בתורה, הוא נחשב בעיניהם כמו מלאך. עד כדי כך שאמרו שאם ה'בן איש חי' היה חי בזמן בית המקדש הוא לא היה נחרב, כי עם ישראל היה שומע לו. בתקופתו לא היה יהודי שחילל את השבת, לא היה יהודי שאינו שומר מצוות, ובוודאי שלא בפרהסיה. כשנפטר, ליוו אותו למעלה ממאה אלף איש, וספדו לו כמו על בן יחיד..."

הגאון רבי יעקב דוד מסלוצק - הרדב"ז זצ"ל, ששהה בסוף ימיו בצפת, העיד כי "ריח של קדושה וטהרה נודף מספריו של ריש גלותא דבבל, וכל ההוגה בהם מבחין בכך..."

כך שח הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל, ראש ישיבת 'פורת יוסף': שמעתי מגאון אחד שהיה שבני ביתו של הרידב"ז בהיותו באנגליה. ביום מן הימים ראה את הרידב"ז מצטער ובוכה. שאלו, "מדוע רבנו בוכה"? השיב לו הרידב"ז: "היום נתבקש לשייבה של מעלה, ראש גולת אריאל רבנו יוסף חיים מבגדד צוק"ל, ולכן אני בוכה..." ובתוך כדי דיבור, הוסיף הרידב"ז בחרדת קודש: "כל הלומד בספריו של רבנו יוסף חיים מרגיש בקדושה החופפת על דבריו!"

היקף יצירותיו, לא הצטמצמו בתחום כל שהוא, בכל שטחי פרד"ס (פשט, רמז, דרש, סוד) התורה. הן בתורה שבכתב - הלא הם ספריו וכתביו הרבים, למעלה משישים במספר. שברובם נדפסו וראו אור בשנים האחרונות, והם מהווים כיסוד מוסד להלכה, למוסר לקבלה ולדרוש אצל חכמי הספרדים בדורות האחרונים. והן בתורה שבעל פה - בזכות דרשותיו הנפלאות שיצאו מן הלב ונכנסו ללב, דרושים שנחרזו מן ההלכה אל האגדה, מהם בדרך הדרש, מהם בדרך הרמז ומהם בתורת הסוד. שילוב שבא לידי ביטוי, פעמים רבות, בספרו הנודע שנתחבב על כל שכבות הציבור בארץ ובגולה 'בן איש חי'.

ביתו של רבי יוסף חיים שבבבל, הפך לתל תלפיות, כאשר מכל קצווי העולם הריצו אליו אגרות. מסינגאפור ומבומבי. מאירן ומכלכותא. מערי ארביסטאן וכורדיסטאן. מוילנא ומתוניס. מירושלים ומצפת. אגרות ומכתבים שעסקו בשאלות אקטואליה, בכל שטחי החיים. בהלכה ובאגדה, בנגלה ובנסתר ובחכמות מדעיות קשות ומסובכות. כך למשל, נשאל לגבי מיקומו של גן העדן התחתון, לאחר שאנשי המדע הקיפו - לטענתם - את כל כדור הארץ, ולא מצאו מה שביקשו למצוא בגן עדן...

שאלות היפותטיות כאלו ואחרות, הובהלו אל מעונו של רבי יוסף חיים, שלא נרתע מלהשיב לגופו של עניין, אף בנושאים אשר נחשבו כממנו והלאה. תוך שהוא מגלה התמצאות מקיפה והתמחות מדעית נדירה ברפואה, אסטרונומיה, פיסיקה, במטאורולוגיה ובכלכלה, כפי שהדבר

בברכת התורה רון ברינה

"לְאֲדָם מְעַרְכֵי לֵב וּמָה' מְעִנָּה לְשׁוֹן" [משלי טז, א]

לעילוי נשמת מו"ר אבי: יעקב בן רחל וצדוק מרת אימי: שרה-סרח בת שמחה ויוסף מרכוס מרדכי בן רבקה ויוסף: דינה בת שרה נפתלי בן רוזה: סמי בן שמחה: גורג'י בן שמחה רבי מאיר בן אשר: יוסף חיים בן לאה: יהודה בן טוביה שלמה בן זוהרה: יעקב בן סאל: חיים בן דוד ורחל אשר מסעוד בן זוהרה: רחמים בן חאור אברהם: רפאל בן תמו אפרים בן ציון ורבקה: עופר בן יחיא: דויד (רוג'ה) בן שמחה משה אהרן בן מאיר יצחק: מאיר בן שמחה: שמעון בן רחל בן זינו מינה בת מרדכי שמואל: יפה נדרה בת נעימה: רוזה בת שמשון מרים בת עזיזה: כותן בת חביבה: אהובה (דיי) בת טוביה חיה בת יוסף: רחל בת חנה: חנינה בת כמסיה

להצלחה: אליעד יעקב, הדס-הודיה, תמר, יעל, מיכל שרה בני פאולה: בנימין בן צילה.
זיווג הגון: זהבה בת אטו:גי'מי שמואל בן אסתר:נעמה בת אסתר:יצחק בן חיה: אליהו בן אילנה רחלי בת זהבה: עדינה בת שמחה: לאה רחל בת איריס: בתיה בת אסתר

לרפואת:
הרב מאיר נסים בן כמסנה שליט"א
יעקב ישראל בן גלית: אריאל בן אביגיל
מנחם בן עליזה: שמעון בן רחל: אברהם בן אנט
עודד בן הרג: גולן בן דינה
אורסל בת גלית: יקטוריה בת שרה: זולית בת חנה
פאולה בת דינה: גלית בת רות: מרים קרן בת רבקה
אילה לאה בת ציפורה: שושנה בת שדרה
רחל בת נארה: רות בת לינה: מורית בת רחל
לימור הודיה, ושרונה בנת תון יפה

לזרע של קיימא:
יהודה יחזקאל יוסף בן רחל מרים
נפתלי שלמה בן לאה
שושנה ריזל בת מינה
מיטל בת לולו
שמחה צביה בת רחל: חן בת דלילה (בן זכר)
יובל בן שלומית: אושר בת אורנה
הודיה בת ציפורה: רחל בת חיה
יעל ברכה בת אביגיל: עדי בת מזל

להזמנות, להקדשות ולתרומות בסלולרי - 050-3828752

או במייל: Ronbarina@gmail.com

כתובת: רח' הקוצר 2 רמת השרון

מצוה לתרום מכספי מעשר לזיכוי הרבים